

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 29.	Lýsingaprisur fyri m.m.: 12 oyru á 1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu	Leygardagin 21. juli 1945.	Bladið verður bilagt á posthúsinum, og kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið	19. árg.
---------	---	----------------------------	---	----------

KVOTA

Eingin spurningur er meira frammi millum okkara fiskimenn enn tann, um vit munnu fara at fáa nógstóra kvotu fyri feskum fiski.

Allir vóru harmir yvir, at vit framman undan bardaganum høvdu ovlitla kvotu, og hesin harmur millum okkara fiskimenn varð sjálvandi nýttur agitatorisk sum alt annað, ið nýtast kann hjá teimum, ið royna at fáa fiskimannin at gloyma alt annað.

Tað er soleiðis her á landi, at fiskimenn hava nóg at vera harmir um, tá er tað so lætt at hava danskararnar til syndabukkar fyri at fáa okkara fiskimenn at hugsa um alt tað illa, sum Danir kunna hava skuldina fyri ella sum kann fáast at siggja út sum teir hava skuldina fyri.

Kvotanini viðvíkjandi er at siga, at hon varð ásett til tær ymisku tjóðir á stóð eftir tí mongd av feskum fiski, sum viðkomandi tjóð frammanundan hevði selt.

Føroyingar høvdu næstan ongan feskan fisk selt í Bretlandi og fingi tí næstan onga kvotu.

Danskir fiskimenn fingi kvotu, tí teir framman undan høvdu selt feskan fisk. Seinri royndu vit Føroyingar at fáa burtur av tí kvotuni, sum danskir fiskimenn høvdu fingið, men tað var nóg ovlitið vit fingi; tí Danir høvdu einki at lata.

Nú i dag liggur landið heilt aðraleiðis. Føroyingar hava nevniliga nú í bardagaárunum fært nógvan feskan fisk til Bretlands. Væl hevur ein stórur partur av fiskinum ikki verið greiddur av Føroyingum; men Onglendingar vita væl, at føroysk skip við føroyskari manning hava fært fiskin. Føroyskir sjómenn hava vágað livið — summir hava mist livið — við feskiskaflytan.

Eftir øllum at døma megu Føroyingar nú eiga góðan rætt til at kunna selja feskan fisk á bretskum marknaðum, bara vit nú hava tey tørvandi fôr, soleiðis at vit kunna veiða fiskin og selja prima vøru. Kappingin verður stór, og tí ræður um at hava skjóttgangandi fôr, sum kunna koma skjótt fram á marknaðin, meðan fiskurin er »frískur« — heilt feskur.

Sum kunnugt, settu javnaðarmenn fram á Føroya lögtingi uppskot, sum miðaði ímóti at fáa

okkum Føroyingum so mong nýmótans fôr, sum okkum er tørvur á. Vit vistu á, hvussu peningurin skal kunna veitast til vega. Men tiverri feldi 20-mannaveldið uppskot okkara, og tí ganga vit nú ímóti eini so myrkari framtíð, sum aldri áður hevur verið.

Skip fáa vit eingi til munar, og tí koma aðrar tjóðir fram um okkum á verðaldarmarknaðinum.

Einaferð verður óivað kvota aftur ásett, og tá koma vit at verða við sviðið soð. Orsøkin er tann, at vit i dag eingi skip hava, og 20-mannaveldið á Føroya lögtingi fellir javnaðarmannauppskotið, ið kundu gjørt tað møgult at fingið lagalig lán til keyp av nýmótans veiðuførum. Um vit einaferð seinri fáa tilik fôr, so kviði eg fyri, at vit tá koma ovseint, tí tá hava aðrar tjóðir tikið okkara pláss á verðaldarmarknaðinum.

Einasti vegur hjá Føroya unglingum verður tí tann at rýma av landinum. Her verður einki liv longri, uttan so er, at vit fáa lögtingsval nú beinan vegin og reka 20-mannaveldið út av Føroya lögtingi soleiðis at javnaðarmenn kunna fáa ræðið í landinum, so skal lögtingið beinan vegin gera seg til harra yvir landsins peningaorku og harvið veita lagalig lán fyri skip — helst 100% og fyri alla útgerðina tann fyrsta túrin.

Nú eru fólk troytt av at lesa um Rikard Long.

Vit eru fultút greið yvir, at heiðraðir lesarar okkara eru troyttir av at lesa um figgjarhallið, sum R. Long avnoktar.

Nú ið P. M. Dam er í Keypmannahavn heldur harra Long, at nú er best at driva á í »Tímanum«. Ja, drivið hann á so galið hann vil, vit vilja ikki troytta lesararnar við aftur og aftur upp í saman at greiða frá nøkrum, sum hvørt sjei ára gamalt barn hevur lætt við at skilja, nevniliga tað, at alt minskar, sum av verður tikið.

Hvussu hr. R. Long kann vera roknilærari og samstundis træta inn í fólk, at pengar minka ikki, tá ið ein miljón ella tvær verða jattaðar á Føroya lögtingi, og ongar nýggjar inntøkur koma inn at rinda hesa játtan við, er ikki lætt at fata.

P. M. Dam sum limur av figgjarnevndini setti uppskot beinan vegin fram fyri at veita tinginum

inntøkur at rinda játtaninar við, men inntøkuuppskotið fall, bara útreiðsluuppskotið varð viðtikið. Vit hava aldri sagt, at bara 12 stemmdu fyri at játta peningin. Hvi skuldu t. d. Andreas Djurhuus og J. H. Danbjørg ikki siemma fyri at eftirgeva Vágs kommunu 250 tús. kr. av skuld teirra viðvíkjandi ravmagnsverkinum. Sjálvandi stemmaðu vit fyri tí, men javnaðarmenn vildu at tingið skuldi fáa sær inntøkur at leggja aftur í tað tóma plássið, men tað uppskotið fall. Har er allur munurin millum javnaðarmenn og hinar tingmenninar.

»Hr. Long heldur, at einki figgjarhall er, tí yvirskot uppá 20 tús. kr. vóru í 1944. Ja, væl kunna Long og Dam nevna peningatap tingsins eins og teir sjálvir finna fyri gott. Tað rættasta var bara at sagt sum er, at grunnar tingsins minka, og einki kemur í teir, tí 20 tús. krónur var nóg ovlitið yvirskot, tá ið tað skuldi muna nakað at stimbra tingsins grunnar. Nú er t. d. brúk fyri nógvum peningi at keypa skip fyri. Hvat muna 20 tús. kr.? Serliga syrgjult verður tað, tá ið ein veit, at hesar 20 tús. kr. komu inn til tingið í teimum seinastu døgnum av tingsetuni samam við 220 tús. øðrum krónum, sum ein heilselumaður kom at rinda í bót.

Hvussu hevði verðið vordíð, ífall henda bótin uppá 240 tús. krónur ikki høvdu komið í lögtingskassan? Hvat annað enn figgjarhall aftrat øllum hinum sum frammanundan er umtalað.

Eitt dýrðartillegg til ellisrentunjótarar, sum av rættum átti at verðið rindað í 1944, varð stedgað til januar 1945. Hetta seinasta bara fyri at seta prikkinn yvir ið, áðrenn vit enda við hr. Long, sum vit øll nú eru troytt av at lesa um.

I fall hr. Long framvegis verður at japsa uppi saman, so má hann um tað og tey, sum tíma at lesa, tað ið hann skrivar. Okkara lesarar

duga alt hetta uttanat, og teir hava fyri langari tíð síðan felt teirra dóm yvir harra Long væl at merkja sum politikkara. Tey siga øll við einum munni, at Long skuldi ongatið haft komið sær uppí politikk, tí hann kann als ikki fylgja við. Sum skulalærari halda flest øll hann vera bara fittan. Tey kenna hann als ikki aftur, síðan hann gjørdist politikkari. Ein Dani helt fyri ein dagin, vit talaðu um hesa trætna millum hr. P. M. Dam og hr. Long: »Hr. Long«, helt Danin fyri, »Han forstaar jo ikke et Muk af det hele«, og harvið er jú alt sagt.

I síni álopsgrein á hin burtur-staða P. M. Dam sigur hr. R. Long, at tað er rætt at hann saman við hinum 19 í 20-mannaveldinum feldi javnaðarmannauppskotið sum gekk út uppá at veita inntøkur — tvungið lán — til vinnulánsgrunnin, og menn skulu fáa upp til 95% av tí, sum skipið kostar, í lán. Hann sigur eisini hvi hann hjálpti til at fella okkara uppskot. Jú, sigur hann tað var tí, at hann (Long) vildi, at peningurin skuldi rækka so langt sum møgult. So vælsignaður, hr. Long. Jú, vit megu geva tygum rætt í tí, at peningurin rækkur longri tá ið lánini eru litil tað vil siga, peningurin í vinnulánsgrunninum rækkur longri at býta út, men hann rækkur styttri hjá fiskimönnum sum ætla at keypa skip, men tað leggur hr. Long helst einki í. Við einum litlum láni kunna einans ríkmenn og peningasterk feløg keypa skip, men tað eru vit javnaðarmenn ikki tilfríðs við. Hari er tað, at munurin er millum teir 20 ríkmannaumbodsmenninar á tingi og okkum javnaðarmenn. Við stórum lánum fáa Føroyingar nóg skip. Við litlum lánum fáa vit fá skip. R. Long sigur, at tá rækka pengarnir longest. Men hvat ætlar hr. Long at gera við teir arbeiðsleysu landsmenn okkara? Skulu teir hungra?

Eingin kennur mannin longur enn inn at tonnunum.

I »Sosialinum« segði eg nøkur orð um bóklingin »Arbeiði til øll á sjógi og landi«, sum P. M. Dam hevði sent út. Væl kann tað vera, at eitt sindur av fynd hevur verið í hesum mínum orðum, síðani Knút Wang nevnr meg ein »so-kallaðan« loysunarmann.

Hetta er ikki fyrsta ferðin at Knút Wang í »Dagblaðnum« hevur nýtt fyrifallandi líkindi til at stinga inn í greinir sínar á ein spakføran, men snedugan hátt, at eg havi svikið mitt mið og havi givið meg í hendurnar á øðrum politiskum flokkum. Hvat ein